

БААРЧЫКТАР ЛА БАЛДАР

Буурыл башту кырларга
Чанкыр көстү жас келди.
Күн кожоңын жайарга,
Баарчык куштар эбирди.

Jaан туралар жанында,
Агаштардын бажында
Балдар туткан турачактар –
Баарчыктарга айылдар
Күн көзине каткырат,
Ак будагы жалтырайт.

Учуп келген баарчыктар
Уйа тартып шакпырайт.
Турачактар эткен балдарды
Кожоңыла мактагылайт.

АЙДАР

Айдар кандый жакшы уул:
Өдүгин бойы кийип алган.
Жүзи кандый ару уул:
Самынданып жүнунган.

Айдар кандый керсү уул:
Энезине болуш жат.
Аяктарды жунала,
Ару бөслө арчып жат.

ЧӨЙГӨН

Тыш жаны көөлөнгөн,
Ичинде толо суулу чөйгөн
Ак печкеде отурган,
Чоргозынан буу чыккан.

Кенейте чөйгөн силкинди,
Бортылдада кайнады.
Чай кайнадып ийдим дейт,
Ажанар ой келди дейт.

Бортылдап турат:
«Бор-бор-бор!»
Тыркырап турат:
«Тар-тар-тар!»
Сыгырып турат:
«Чай-чай-чай!»
Келигер, улустар, капшай!
Менде изү чай,
Менде койу чай!
Меге изү/ Ай, ай, ай!
Столды эбире отурыгар,
Чайымды ичип мактагар!»

МААЛА ИЖИНДЕ

Кере түжине
Бис јаланда –
Энемле кожо
Маала ижинде.

Мен одойдым
От-өлөгди.
Јула тартадым
Ачу баргааны.

Одоп, одоп,
Чогуп саладым,
Јууй тудала,
Ырада чачадым.

Энем көмөт
Картошко төзин,
Кезикте арчыйт
Јүзининг терин.

Экү иштеп
Арыйдыс,
Энгирде чайлап,
Амырайдыс.

КЫРЫЧАКТА

Ары јаны,
Бери јаны
Ап-апагаш карлу кыр,
Боп-болчогош болчок кыр.
Балдар анда чанақту,
Кезиктери чаналу
Көнгкөрө јадала,
Бут кырына турала,
Ээчий-деечий,
Олуй-солуй,
Бир көрүп,
Бир көрбөй,
Элес эдет,
Элбес эдет,
Учуп түжет,
Кыйып түжет.
Кыйгырыжат,
Каткырыжат,
Кандый јакшы јынғылагылайт!
Кандый јакшы ойногылайт!
Ары јаны,
Бери јаны
Ап-апагаш карлу кыр,
Боп-болчогош болчок кыр.

ЭРТЕН ТУРА

Жылу уйкуга карузып,
Түн эстеп ыраган.
Ажуга Айды жетиреле,
Пөтүк үниле таң жанган.

Кожончы эжиги кыжырап,
Ыш чачагы жайылып,
Туралар көзүн ачтылар,
Аш-курсагын астылар.

Түндө көргөн түштерин
Туулар араай айдыжат.
Амырап, ажынап алала,
Улус ишке баргылайт.

ЭНЕМЕ БОЛУЖАДЫМ

Эжикти ачып чыксам ла –
Чеден, чулан, туралар.
Эжигимде турзам ла –
Балдар, улус, табыштар.

Бу менин журтым.
Мен мында өскөм.
Мында баштап ла энеме
Бозу кабырып болушкам.

Мында менин нөкөрүм,
Мында менин ойыным,
Мында менин иштегкей,
Эң ле кару энейим.

* * *

Кезик балдар энезине
Болужып билбес, чын ба, эне?
А мен дезе слерге
Болужып јадым, чын ба, эне?

Эне, чүрче одынды
Жарбай, эмеш токтозоор.
Алдаарда јаткан одынды
Јууп алайын, акырзаар.

* * *

Энем отты өчүрет,
Јаныма келип амырайт.
Эбире ончозы јылыјды,
Ај көзнөктөң карады.

Ајды мен көрөлө,
Энемнен кайкап сурадым:
– Эне, Ајды көрзөөр дө,
Кайдаар мантайт? Чыйрагын!

Энем Ајды ајыктайт,
Карууны араай јандырат:
– Ај мантабайт. Булуттар
Салкынга сүрдүрип браадылар.

* * *

Ары-бери жайканып,
Алаңзып түжет баштапкы кар.
Көк күчүгис соныркап,
Кайкап көрүп отурар.

Айланып, айланып,
Араай түжет карлар.
Куштар будакта сананып,
Тым отурып калдылар.

Кандый жакшы! Кыш келген.
Энем чанак садып берген.
Эртен кырланга барарым,
Канатту куштый учарым.

Бу менин ойындарым:
Куштар, аттар, пөтүктөр...
Ончозын жууп саладым,
Энеме чаптык не эдер.

Ат баштазын ончозын.
Аттын кийнинен – машина.
Үчинчизи кас болзын,
Кастын кийнинен – корзина.

Корзинанын кийнинен –
Кара көстү койоным.
Койонымнын кийнинен –
Ай-канатту самолёдым.

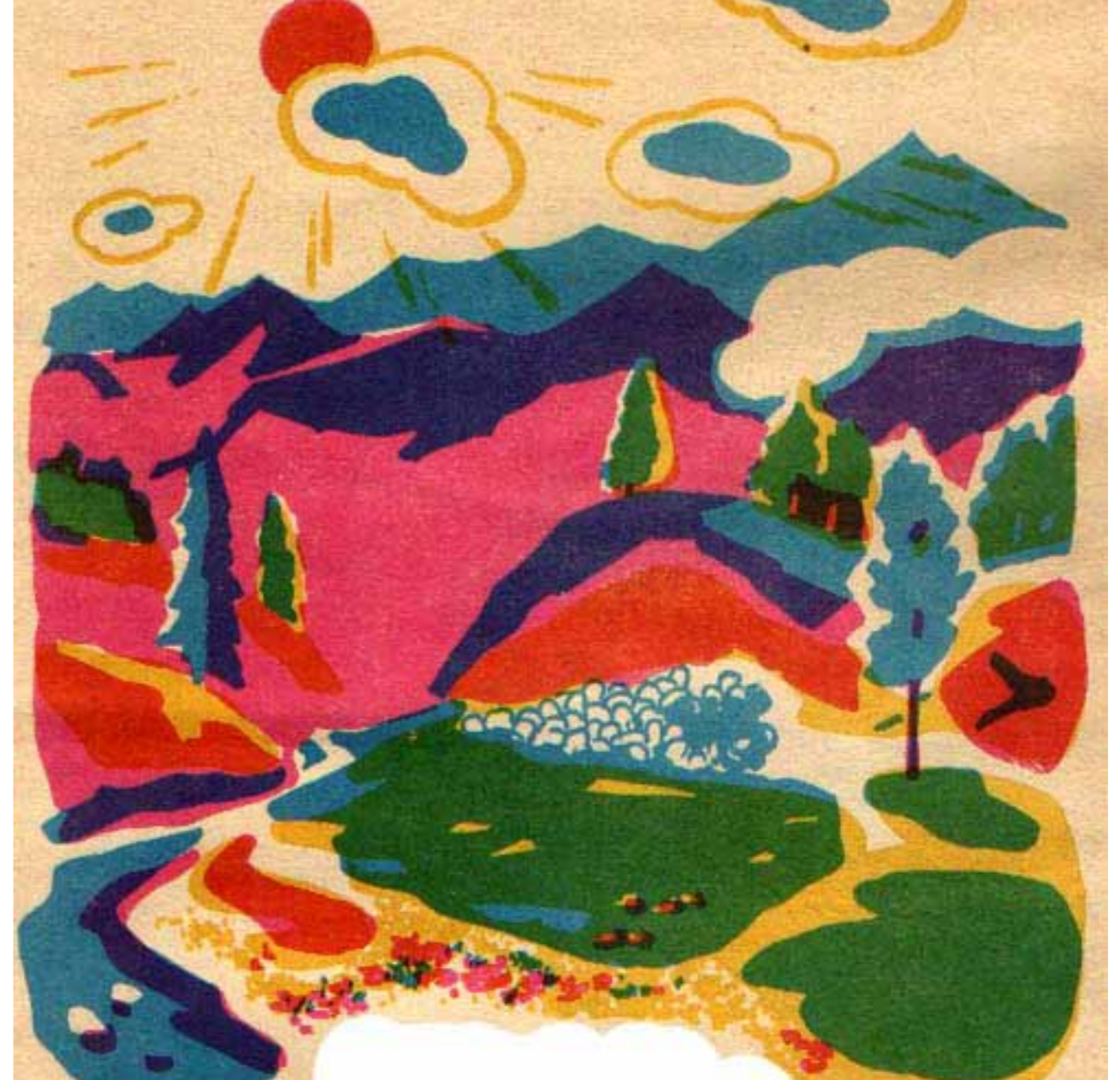
* * *

Кыырап, чыкырап, кыш келген.
Жердин үсти текши ак.
Печкеге энем от салган.
Сыйным, барып жыгылаак.

Жаап, сыйным, кийинип ал,
Калак, соокко сен тондын.
Энеңнен јөп сурап ал,
Айла меге јарбындын.

Кыырап, чыкырап, кыш келген.
Жердин үсти текши ак.
Эжикте ийдибис не үрген?
Сыйным, барып жыгылаак.

Карлу бийик төстөктөн
Канатту куштый түжелик.
Жыгылап, жыгылап алала,
Энеме одын кезелик!

* * *

Бу менин Алтайым:
Кырлар, суулар, јаландар.
Мен оларды сүүйдим.
Ұстимде јенгил булуттар.

Мен јеримди јажына,
Энем чилеп, сүүрим.
Айга да барып јуртазам,
Айылдап келип турарым.

Журуктары:
И. Ортоңуловтын
ла

И. Митрофановтын
Сергей Кюндючинович МАНИТОВ.

ПОМОГАЮ МАМЕ
ДЛЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

На алтайском языке

Редактор *В. О. Адаров*
Художественный редактор *И. И. Митрофанов*
Технический редактор *Н. Н. Парася*
Корректоры *В. Т. Салыков, Н. П. Кучияк*

Сдано в набор 30 III 1968 г. Подписано в печать 7 XII 1968 г.
Бумага 60×90¹/₂. Печ. л. 1,00 (0,98 уч.-изд. л.)
Заказ № 3818. Тираж 1000 экз. Цена 7 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 25.

